

PRACE NAUKOWE nr 1075  
Akademii Ekonomicznej  
im. Oskara Langego  
we Wrocławiu

# **GOSPODARKA A ŚRODOWISKO**

## **3**

Zarządzanie środowiskiem  
– gospodarka przestrzenna

Redaktor naukowy  
Tadeusz Borys



Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej  
im. Oskara Langego we Wrocławiu  
Wrocław 2005

**Komitet Redakcyjny**

*Andrzej Matysiak (przewodniczący),  
Tadeusz Borys, Andrzej Gospodarowicz, Jan Lichtarski, Adam Nowicki,  
Zdzisław Pisz, Teresa Znamierowska*

**Recenzenci**

*Jadwiga Adamczyk, Kazimierz Górka, Stefan Kozłowski, Jan Leśniak,  
Krzysztof Mazurski, Andrzej Papużyński, Jan Paradysz,  
Leszek Preisner, Jadwiga Suchecka, Tomasz Żylicz*

**Redaktor Wydawnictwa**

*Dorota Pitulec*

**Redakcja techniczna i korekta**

*Barbara Łopusiewicz*

**Projekt okładki**

*Beata Dębska*

**Kopiowanie i powielanie w jakiegokolwiek formie  
wymaga pisemnej zgody Wydawcy**

© Copyright by Akademia Ekonomiczna we Wrocławiu  
Wrocław 2005

**PL ISSN 0324-8445**

**PL ISSN 1732-0690**

**Druk i oprawa: Zakład Graficzny AE we Wrocławiu. Zam. 528/2005**

## Spis treści

|                 |   |
|-----------------|---|
| Wstęp . . . . . | 9 |
|-----------------|---|

### I. Zarządzanie środowiskiem

|                                                                                                                                                          |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Bartosz Bartniczak:</b> Opłaty ekologiczne w polskim systemie finansowania ochrony środowiska . . . . .                                               | 13  |
| <b>Agnieszka Becla, Stanisław Czaja:</b> Środowisko przyrodnicze i procesy gospodarowania w ujęciu doktryny <i>New Age</i> . . . . .                     | 22  |
| <b>Tadeusz Borys:</b> Zrównoważony rozwój w strategiach Unii Europejskiej . . .                                                                          | 36  |
| <b>Tomasz Brzozowski:</b> Raportowanie środowiskowe. Teoria i praktyka w świetle doświadczeń międzynarodowych . . . . .                                  | 49  |
| <b>Stanisław Czaja, Anna Cymerman:</b> Rola środowiska przyrodniczego w procesach gospodarowania i rozwoju ekonomicznego w szkole historycznej . . . . . | 60  |
| <b>Bartłomiej Jefmański:</b> Wskaźniki monitoringu i ewaluacji projektów proekologicznych współfinansowanych z funduszy unijnych . . . . .               | 69  |
| <b>Grzegorz Kobyłko:</b> Korzystanie z pamięci organizacji w procesach ograniczania środowiskowej uciążliwości przedsiębiorstwa . . . . .                | 82  |
| <b>Marta Kusterka:</b> Struktury przyczynowo-skutkowe jako podstawa opracowania systemów wskaźników zrównoważonego rozwoju . . . . .                     | 92  |
| <b>Agnieszka Panasiewicz:</b> Możliwości rozwoju ubezpieczeń ekologicznych w Polsce na tle niemieckiego rynku ubezpieczeń ekologicznych . . . . .        | 100 |
| <b>Adam Plachciak:</b> Ekofilozoficzne wątki w antropologii M. Schelera, H. Plessnera, A. Gehlena . . . . .                                              | 109 |
| <b>Michał Ptak:</b> Wdrażanie podatków energetycznych i węglowych . . . . .                                                                              | 118 |
| <b>Piotr Rogala:</b> Zarządzanie środowiskowe jako determinanta odpowiedzialności w biznesie . . . . .                                                   | 130 |
| <b>Małgorzata Sej-Kolasa:</b> Monitoring środowiska jako podstawowe źródło danych środowiskowych . . . . .                                               | 137 |
| <b>Sabina Zaremba-Warneke:</b> Promocja w przedsiębiorstwach proekologicznych . . . . .                                                                  | 153 |
| <b>Anetta Zielińska:</b> Próba oceny szans i zagrożeń sieci NATURA 2000 w Polsce . . . . .                                                               | 168 |

### II. Gospodarka przestrzenna

|                                                                                                                            |     |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Franciszek Adamczuk:</b> Ład przestrzenny w gospodarce i współpracy transgranicznej Dolnego Śląska i Saksonii . . . . . | 179 |
| <b>Małgorzata Markowska, Elżbieta Sobczak:</b> Regionalne dysproporcje PKB w krajach Unii Europejskiej . . . . .           | 186 |

|                                                                                                                                                                         |     |
|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Urszula Markowska-Przybyła:</b> Układ przestrzenny a konkurencyjność regionów – analiza ilościowa . . . . .                                                          | 195 |
| <b>Elżbieta Sobczak:</b> Podejścia do ustalania skal pomiaru w międzynarodowych analizach przestrzennych . . . . .                                                      | 217 |
| <b>Danuta Strahl:</b> Strukturalna miara rozwoju regionalnego . . . . .                                                                                                 | 224 |
| <b>Małgorzata Januszewska, Elżbieta Nawrocka:</b> Proces zmian systemowych w podmiotach opieki zdrowotnej na przykładzie regionu południowo-zachodniej Polski . . . . . | 236 |

## Summaries

|                                                                                                                                                               |     |
|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Bartosz Bartniczak:</b> Ecological Payments in the Polish System of Financing the Environment Protection . . . . .                                         | 21  |
| <b>Agnieszka Becla, Stanisław Czaja:</b> Environment and Economy Processes in the New Age Doctrine . . . . .                                                  | 35  |
| <b>Tadeusz Borys:</b> Sustainable Development: The European Union Strategies . . . . .                                                                        | 48  |
| <b>Tomasz Brzozowski:</b> Environmental Reporting. The International Experience: Theory and Practice . . . . .                                                | 59  |
| <b>Stanisław Czaja, Anna Cymerman:</b> Natural Environment in the Economic Processes and Economic Growth in the Historical School . . . . .                   | 68  |
| <b>Bartłomiej Jefmański:</b> The Indices of Monitoring and Evaluating of Environmental Project Co-financed from the European Union Funds . . . . .            | 81  |
| <b>Grzegorz Kobylko:</b> Organizational Memory for Limiting the Environmental Pressure of the Enterprise . . . . .                                            | 91  |
| <b>Marta Kusterka:</b> Cause-effects Relationships as a Pillars of Sustainable Development Indicators System . . . . .                                        | 99  |
| <b>Agnieszka Panasiewicz:</b> Possibilities of the Environmental Insurance Development in Poland on the Backround of German Environmental Insurance . . . . . | 108 |
| <b>Adam Płachciak:</b> The Ecophilosophical Threads in the Antropology by M. Scheler, H. Plessner and A. Gehlen. . . . .                                      | 117 |
| <b>Michał Ptak:</b> Implementing Energy and Carbon Taxes . . . . .                                                                                            | 129 |
| <b>Piotr Rogala:</b> Environmental Management as a Determining Factor of Responsibility in Business . . . . .                                                 | 136 |
| <b>Małgorzata Sej-Kolasa:</b> Monitoring System for Environment as the Basic Source of Environmental Data . . . . .                                           | 152 |
| <b>Sabina Zaremba-Warnke:</b> The Promotion in Ecological Firms . . . . .                                                                                     | 167 |
| <b>Anetta Zielińska:</b> The NATURA 2000 Possibilities and Threats in Poland . . . . .                                                                        | 175 |
| <b>Franciszek Adamczuk:</b> Spatial Regularity in Economy and Trans-border Cooperation of the Province of Lower Silesia and the Province of Saxony . . . . .  | 185 |

---

|                                                                                                                                                                          |     |
|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----|
| <b>Malgorzata Markowska, Elżbieta Sobczak:</b> Regional Diversification of Development Level in the European Union . . . . .                                             | 194 |
| <b>Urszula Markowska-Przybyła:</b> Spatial System Versus Regions Competitiveness – Quantitative Analysis . . . . .                                                       | 216 |
| <b>Elżbieta Sobczak:</b> Approach for Setting Measurement Scales in International Spatial Analyses . . . . .                                                             | 223 |
| <b>Danuta Strahl:</b> Structural Measure of Regional Development . . . . .                                                                                               | 235 |
| <b>Malgorzata Januszewska, Elżbieta Nawrocka:</b> The Process of System Changes in Health Care Institutions – the Region of South-Western Poland as an Example . . . . . | 250 |



## Wstęp

Niniejsza publikacja jest trzecim z kolei zeszytem w ramach serii tematycznej Prac Naukowych Akademii Ekonomicznej we Wrocławiu o nazwie: „Gospodarka a Środowisko”. Wszystkie prezentowane w tym tomie artykuły swym zakresem merytorycznym obejmują zagadnienia naukowe i aplikacyjne związane z szeroko rozumianymi relacjami gospodarki ze środowiskiem przyrodniczym. Większość prac (szesnaście z dwudziestu jeden) dotyczy różnych aspektów zarządzania środowiskiem, a przede wszystkim:

- roli środowiska przyrodniczego w doktrynach ekonomicznych i filozoficznych (artykuły A. Becli, A. Cymerman i S. Czai),
- sposobu uwzględniania kategorii zrównoważonego rozwoju w strategiach UE (artykuł T. Borysa),
- instrumentów zarządzania środowiskiem – opłat i podatków, raportowania, monitoringu i wskaźników, ubezpieczeń ekologicznych oraz systemów ochrony przyrody (artykuły B. Bartniczaka, M. Ptaka, T. Brzozowskiego, M. Sej-Kolasy, M. Kusterki, B. Jefmańskiego, A. Panasiewicz i A. Zielińskiej),
- relacji przedsiębiorstwa ze środowiskiem (artykuły G. Kobyłko i S. Zaremby).

Pozostałe prezentowane w tym zeszycie artykuły dotyczą gospodarki przestrzennej, a zwłaszcza:

- ładu przestrzennego w kontekście transgranicznym (artykuł F. Adamczuka),
- aspektów przestrzennych rozwoju regionalnego (artykuły D. Strahl, M. Markowskiej i E. Sobczak, U. Markowskiej-Przybyły),
- problemu pomiaru w międzynarodowych analizach przestrzennych (artykuł E. Sobczak),
- zmian systemowych w opiece zdrowotnej wybranego regionu (artykuł M. Januszewskiej i E. Nawrockiej).

Liczę, że ten zeszyc – tak jak i poprzednie – spotka się z zainteresowaniem czytelników.

*Tadeusz Borys*